

OAJ - vastuullisuusohjelma

Vastuullisuus on päivittäisiä tekoja

- Meille vastuullinen toiminta on sydämen asia. Teemme jatkuvasti töitä sen eteen, että OAJ olisi turvallinen, syrjimätön ja vastuullinen järjestö. Kestävän tulevaisuuden rakentaminen edellyttää meiltä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa sekä Suomessa ja että kansainvälisesti.

Vastuullinen OAJ

- **Arvomme**
 - Rakennamme sivistystä
 - Vaikutamme rohkeasti
 - Uudistamme yhdessä
 - Toimimme oikeudenmukaisesti
- **Avoimuus ja yhdenvertaisuus**
 - Hyvän hallintotavan periaatteet yhdistyksille
 - Järjestöaktiivin toiminnan periaatteet
 - Turvallisemman tilan periaatteet
 - Avoimuusrekisteri
- **Globaali vastuu**
- **Ilmastoteot ja Green Office**
 - OAJ:n ilmastoteot-ohjelma
 - Green Office
- **Verkkokauppa ja jäsenetuja ohjaavat vastuullisuusperiaatteet**
- **Tekoäly ja vastuullisuus**
- **Vastuullinen työpaikka**

Arvomme

OAJ:n arvot ohjaavat toimintaamme

- OAJ on määritellyt järjestön arvot osana OAJ:n strategiaa.

Ydintehtävämme on

EDUNVALVONTA & JÄSENPAVELU

- Pidämme jäsentemme puolta työelämässä ja olemme heidän yhteinen äänensä.
- Tarjoamme laadukasta palvelua ja erinomaisia etuja – tavoitteenamme on tyytyväinen jäsen.

ARVOT, JOTKA OHJAAVAT TYÖTÄMME

- Rakennamme sivistystä
- Vaikutamme rohkeasti
- Uudistamme yhdessä
- Toimimme oikeudenmukaisesti

NÄISSÄ MEIDÄN PITÄÄ ONNISTUA

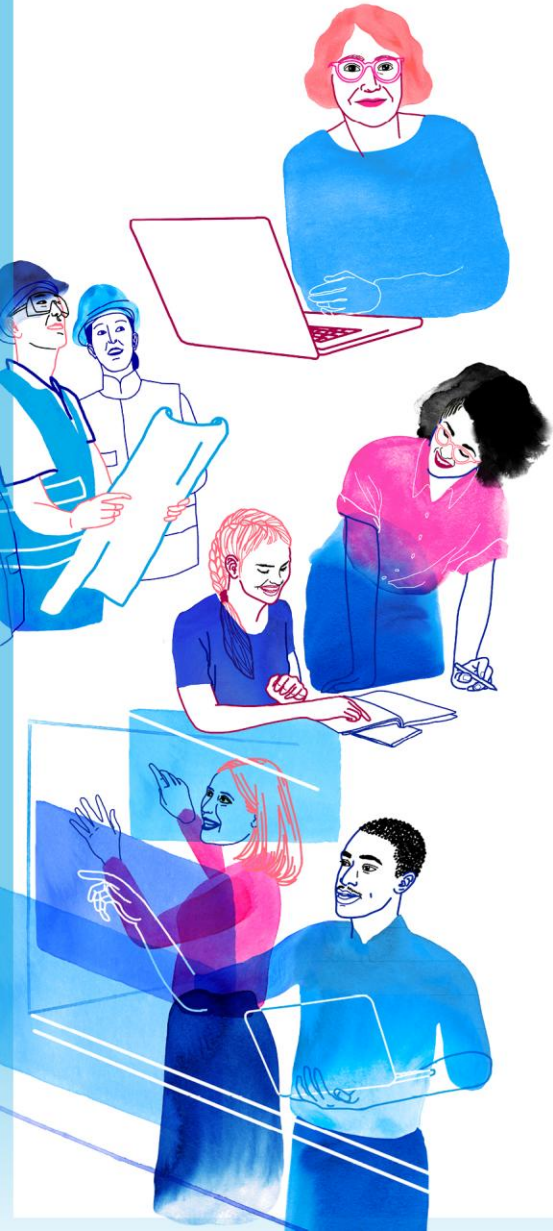
- Vahvistamme asemaamme neuvottelijana
- Parannamme koulutuksen, kasvatuksen ja tutkimuksen resursseja ja laatua
- Lisäämme jäsenyyden houkuttelevuutta

MEIHIN VAIKUTTAVAT MUUTOSVOIMAT

- Väestökehitys ja työelämän murros
- Julkisen talouden kestävyys ja päätöksenteon lyhytjänteisyys
- Ammattijärjestöjen asema yhteiskunnassa

TULEVAISUUSKUVAMME

- OAJ on vahva ja vaikuttava yhteisö, jonka jäsenyys kannattaa.
- Yhdessä teemme Suomesta paremman paikan opettaa, oppia ja tutkia.

TÄTÄ ARVOT MEILLE TARKOITTAVAT

RAKENNAMME SIVISTYSTÄ

→ Rakennamme yhdessä osaamisen ja sivistyksen tulevaisuutta. Laadukkaan koulutuksen, kasvatuksen ja tutkimuksen varaan rakentuu sekä yksilöiden että sivistys-Suomen tulevaisuus.

UUDISTAMME YHDESSÄ

→ Yhteisömme on monimuotoinen. Toimimme toisia arvostaen ja kunnioittaen. Kun uudistamme ja uudistumme, teemme sen demokraattisesti ja yhteisten linjausten mukaisesti.

VAIKUTAMME ROHKEASTI

→ Pidämme vaikeissakin tilanteissa sinnikkäästi jäsentemme puolta. Teemme ennakkoluulottomasti uusia yhteisiä avauksia ja seisomme niiden takana. Vaikuttajana olemme sitä vahvempi, mitä enemmän meitä on.

TOIMIMME OIKEUDEN- MUKAISESTI

→ Toimimme vastuullisesti ja edistämme oikeudenmukaisuutta jäsentemme arjessa, järjestön sisällä sekä osana suomalaista ja globaalia yhteiskuntaa.

Avoimuus ja yhdenvertaisuus

Avoimuus ja yhdenvertaisuus

- OAJ on määritellyt hyvän hallinnon periaatteet yhdistyksille sekä järjestöaktiivin toiminnan periaatteet.
- OAJ noudattaa kaikessa toiminnassaan turvallisemman tilan periaatteita.
- OAJ on lobbauksessaan sitoutunut avoimuuteen. Siksi julkaisemme puolivuositain avoimuustilinpäätöksen, jossa kerromme, keitä olemme lobanneet ja mistä aiheista.

Hyvän hallintotavan periaatteet yhdistyksille

- ✓ Periaatteet on tehty yhdistysten toiminnan tueksi.
- ✓ Edistävät läpinäkyvää ja avointa hallintoa koko järjestössä.
- ✓ Lähtökohtana se, että aktiivitoimijan tulee hoitaa luottamustehtävänsä jäsenten edun mukaisesti.
- ✓ Vahvistavat OAJ:n arvojen mukaista toimintaa.
- ✓ Käsitellään aktiivikoulutuksissa ja löytyvät [OAJ:n nettisivuilta](#).
- ✓ Periaatteiden päivittämisestä päättää OAJ:n hallitus.

Hyvän hallintotavan periaatteet luottamuksen pohjana 1/3

- Järjestöaktiivin toiminta rakentaa jäsenen luottamusta järjestöön ja sen toimintaan
- Periaatteissa määritellään hyvän hallintotavan edellyttämää toimintaa aktiiville.
Aktiivin tulee
 - ✓ Kunnioittaa toimielinten rooleja ja niiden välistä työnjakoa sekä demokraattisesti tehtyjä päätöksiä
 - Valtuuston, hallituksen ja toimikuntien ja työryhmien selkeät vastuut
 - ✓ Noudattaa toiminnassaan
 - lakeja ja asetuksia
 - yhdistyksen sääntöjä ja strategisia asiakirjoja
 - OAJ:n järjestöaktiivin toiminnan periaatteita, OAJ:n viestinnän periaatteita ja OAJ:n turvallisemman tilan periaatteita
 - Muita erikseen linjattuja asiakirjoja, kuten valtuuston kokouksen työjärjestyssäännöt, hallituksen valmisteluorganisaatio sekä jäsenyys- ja jäsenmaksuohjeet yhdistyksille

Hyvän hallintotavan periaatteet luottamuksen pohjana 2/3

- Aktiivin tulee (jatkuu):

- ✓ Pohjata toimintansa avoimeen valmisteluun ja moniäänisyyteen

- Jokaisella päätöksentekijällä on ollut mahdollisuus riittävästi tutustua päätettäviin asioihin etukäteen mm. OAJ-areenan kautta.
- Muistaa käyttää puheenvuoronsa siellä, mistä asiasta päätetään, samansisältöisenä kuin muuallakin.
- Tuoda keskusteluun jäsenistön äänen, eikä ainoastaan omaa mielipidettään
- Tehdä yhteistyötä OAJ:n luottamushenkilöiden sekä järjestön toimihenkilöiden kanssa.
- Kysyä ennakoon lisätietoja järjestön toimihenkilöiltä ja huomatessaan epäkohtia tai puutteita, kertoa siitä asiasta vastaavalle taholle pikaisesti.
- Arvostaa esittelijöiden asiantuntemusta ja käyttäytyä heitä kohtaan ammatillisesti.
- Kuunnella, keskustella ja olla avoin eri ratkaisuille.
- Kunnioittaa keskustelukumppaneitaan ja heidän mielipiteitään, vaikka olisi itse eri mieltä.
- Osoittaa puheensa kokouksessa läsnä oleville ja kohdistaa sen käsiteltävänä olevaan asiaan.
- Olla valmis perustelemaan päätöksensä avoimesti sekä kertomaan päätöksenteon perusteista julkisesti, mikäli asiaa ei ole erityisesti määritelty salassa pidettäväksi.

Hyvän hallintotavan periaatteet luottamuksen pohjana 3/3

- Aktiivin tulee (jatkuu):
 - ✓ Tehdä järjestön talouteen liittyviä päätöksiä vastuullisesti ja ymmärtää päätösten taloudelliset vaikutukset
 - ✓ Toimia avoimesti ja kunnioittavasti sisäisissä prosesseissa
 - Noudattaa avoimuutta tehtäviä jaettaessa ja eri luottamustoimiin valittaessa.
 - Tunnistaa esteellisyyteen liittyvät kysymykset ja jäävää itsensä päätöksissä, jotka koskevat hänen omaa etuaan.
 - ✓ Ymmärtää roolinsa Opetusalan Ammattijärjestön luottamushenkilönä
 - Jokaista OAJ:n luottamushenkilöä seurataan jäsenten keskuudessa tarkkaan. Tiedostaa, että se mitä sanoo, saatetaan tulkita järjestön viralliseksi kannaksi.
 - Harkitsee tarkkaan, mitkä keskustelut käydään julkisesti ja mitkä keskustelut käydään sisäisesti.
 - Ei maalita sosiaalisen median kanavien keskusteluissa muita, eikä myöskään merkitse henkilöä keskusteluun loukkaamistarkoituksessa. Ymmärtää, että kuvia ja videoita koskevat samat eettiset koodit kuin kirjoitettua ja puhuttua tekstiä.

Järjestöaktiivin toiminnan periaatteet

- ✓ Periaatteet on tehty tukemaan ja ohjaamaan OAJ:n järjestöaktiivin työtä
- ✓ Vahvistavat OAJ:n arvojen mukaista toimintaa.
- ✓ Järjestöaktiivin työ perustuu toimintaa ohjaaviin asiakirjoihin kuten strategiaan, sääntöihin, hyviin tapoihin ja lakiin.
- ✓ Toiminnan ytimessä on aina edunvalvonta ja jäsenpalvelu.
- ✓ Käsitellään aktiivikoulutuksissa ja löytyvät [OAJ:n nettisivuilta](#) sekä [ohjevideona](#).
- ✓ Periaatteiden päivittämisestä päättää OAJ:n hallitus.

Periaatteiden mukaan järjestöaktiivi 1/2

- ✓ **Seuraa** alaan liittyvää keskustelua ja järjestön virallisia kannanottoja. Järjestöaktiivi tukeutuu vaikuttamistyössään OAJ:n valtuuston, OAJ:n hallituksen sekä OAJ:n yhdistysten päätöksiin. Hän huolehtii omalta osaltaan, että Suomesta tulee parempi paikka opettaa, oppia ja tutkia.
- ✓ **Vahvistaa** omalla toiminnallaan tunnetta siitä, että OAJ:n jäsenyys kannattaa. Järjestöaktiivi pitää aina jäsentemme puolta. Jokainen nykyinen ja potentiaalinen jäsen on hänelle arvokas.
- ✓ **Puolustaa** julkisesti kasvatus-, koulutus- ja tutkimusalaa. Hän on valmis korjaamaan virheellisiä käsityksiä, antamaan tietoa sitä tarvitseville ja puuttumaan epäkohtiin.
- ✓ **Hoitaa** huolellisesti yhdistyksen taloutta. Jokaista palkkiota, palkkaa, etua, lahjaa, matkaa tai tarjoilua päättäessään hän miettii, mikä on kohtuullista. Tarvittaessa hän jäävää itsensä päätöksenteosta. Järjestöaktiivi pystyy kertomaan päätöksistään avoimesti OAJ:n jäsenille.

Periaatteiden mukaan järjestöaktiivi 2/2

- ✓ **Viestii** avoimesti ja tekee järjestön työstä näkyvää niin päättäjien, yhteistyötahojen kuin jäsentenkin suuntaan. Järjestöaktiivi pitää salassa välttämättömät asiat, kuten esimerkiksi ammattiliiton jäsenyyden, yksityiskohtaiset neuvottelutavoitteet ja luottamukselliset keskustelut. Hän tuntee tietosuojaan ja käsittelee henkilötietoja sekä muita luottamuksellisia tietoja huolellisesti.
- ✓ **Keskustelee** rakentavasti ja tasavertaisesti. Hän kuuntelee muita ja antaa tilaa erilaisille mielipiteille. Järjestöaktiivi edistää kasvatus-, koulutus- ja tutkimusalan edunvalvontaa. Hän noudattaa toiminnassaan OAJ:n turvallisemman tilan, hyvän hallintotavan ja viestinnän periaatteita.
- ✓ **Sitoutuu** ihmisarvon ja yksilön kunnioittamiseen, yhdenvertaisuuteen ja syrjinnän vastaisuuteen. Järjestöaktiivi kunnioittaa jokaisen itsemääräämisoikeutta, yksityisyyttä ja luottamusta. Hän tukee omalta osaltaan OAJ:n ilmastotavoitteita ja solidaarisuustyötä.

OAJ:n turvallisemman tilan periaatteet

Vahvistavat tavoitetta tehdä kaikista OAJ:n tilaisuuksista fyysisesti ja henkisesti turvallisia.

Takaavat osaltaan yhdenvertaisen, kunnioittavan ja avoimen ilmapiirin.

Vahvistavat OAJ:n arvojen mukaista toimintaa.

Perustuvat seuraaviin: Kunnioita, kohtaa, anna tilaa, tiedosta, tunnista ja puutu. Sisältävät toimintaohjeet.

Tehdään näkyviksi [nettisivuilla](#), koulutusohjeissa, tilaisuuksissa. Suositellaan myös yhdistyksille. Periaatteista on myös tehty [video](#).

Periaatteiden päivittämisestä päättää OAJ:n hallitus.

Turvallisemman tilan periaatteiden lähtökohdat

- OAJ:n arvot
 - Rakennamme sivistystä
 - Vaikutamme rohkeasti
 - Uudistamme yhdessä
 - Toimimme oikeudenmukaisesti.
- Osallistujien ja järjestäjien tulee kohdella toisiaan arvostavasti. Kaikki ovat yhdenvertaisia. Emme hyväksy minkäänlaista sukupuoleen, ikään, toimintakykyyn, etniseen alkuperään, vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai muuhun henkilöön liittyvään syyhyn perustuvaa syrjintää.
- Jokaisella on oikeus tuntea olonsa turvalliseksi tapahtumissa ilman pelkoa minkäänlaisesta seksuaalisesta, fyysisestä tai verbaalisesta häirinnästä tai ahdistelusta. Rasismi ja syrjintä eivät kuulu toimintaamme. Epäasiallista käytöstä on myös esimerkiksi toisen vähättely tai ohittaminen keskustelussa.

Turvallisemman tilan periaatteet 1/2

- Turvallisemman tilan periaatteiden lähtökohta on, että kohtelemme muita kuten haluaisimme itseämme kohdeltavan. Tämän toteutumiseksi toimimme seuraavien periaatteiden mukaisesti:
 - ✓ **Kunnioita** jokaisen henkilökohtaista fyysistä ja psyykkistä tilaa sekä itsemääräämisoikeutta. Kunnioita toisten yksityisyyttä ja muista, että jokainen määrittelee omat fyysiset ja psyykkiset rajansa.
 - ✓ **Kohtaa** toiset tasavertaisina. Anna tilaa keskustelulle, kuuntele ja ole avoin moninaisuudelle ja erilaisille mielipiteille. Ole valmis oppimaan ja kehittymään. Huolehdi omasta ja toisten hyvinvoinnista parhaasi mukaan.
 - ✓ **Anna tilaa.** Kaikkien mielipiteitä ja kokemuksia tulee kuunnella, ja jokaiselle tulee antaa mahdollisuus puhua ilman keskeytyksiä tai vähättelyä. On tärkeää antaa tilaa myös heille, jotka ovat hiljaa tai syrjässä keskustelusta.

Turvallisemman tilan periaatteet 2/2

- ✓ **Tiedosta** omat ennakko-oletuksesi ja tarkastele kriittisesti omaa ajatteluasi. Älä pidä omia näkemyksiäsi ainoina oikeina. Ethän tee oletuksia esimerkiksi toisten sukupuolesta, taustasta, perhesuhteista tai mielipiteistä. Pyri osaltasi purkamaan stereotypioita. Edistä oikean tiedon kulkua ja estä väärän tiedon leviämistä. Ajattele ja ennakoi. Huomioi, että oma vakiintunut tapasi ajatella voi joskus loukata toisia.
- ✓ **Tunnista ja puutu** syrjintään, häirintään ja epäasialliseen kohteluun. Puuttuminen on jokaisen tehtävä. Opi tunnistamaan häirintä ja muu epäasiallinen kohtelu ja puutu siihen ottamalla asia puheeksi rauhallisesti mahdollisuuksien mukaan jo tilanteessa. Älä vähättele toisen kokemusta. Pyydä anteeksi, jos olet itse loukannut tahallisesti tai tahattomasti muita. Pyri myös tunnistamaan oma valta-asemasi suhteessa muihin.
- Otamme huomioon moninaisen esteettömyyden OAJ:n tilaisuuksissa aina kun mahdollista.

Turvallisemman tilan periaatteiden toimintaohjeet 1/2

- Meillä on selkeästi määritellyt toimintaohjeet tilanteisiin, joissa toimintaamme osallistuva henkilö kokee jonkun rikkovan turvallisemman tilan periaatteita.
- Toimintaohjeet ovat pelkistettyinä seuraavat:
 - Puutu nopeasti:
 - On tärkeää, että osallistujat puuttuvat itse epäasialliseen käyttäytymiseen mahdollisimman nopeasti ja asiallisesti.
 - Ota ensisijaisesti asia puheeksi kyseisen henkilön kanssa. Ihminen voi erehtyä, ja keskustelun kautta hänellä on mahdollisuus muuttaa toimintaansa.
 - Mikäli et saa asiaa ratkaistua tai et voi/halua ottaa asiaa itse puheeksi, toimi kohdan 2 tai 3 mukaan.

Turvallisemman tilan periaatteiden toimintaohjeet 2/2

- Ota tarvittaessa yhteyttä OAJ:n edustajaan.
 - Ota tarvittaessa yhteyttä paikan päällä olevaan OAJ:n edustajaan, joka keskustelee asian kanssasi läpi.
 - Sen jälkeen joko hän tai toinen OAJ:n edustaja tai nämä yhdessä ottavat asian puheeksi sen henkilön kanssa, jonka koet rikkoneen periaatteita. Välitämme hänelle kokemuksen turvallisuudentunteesi loukkaamisesta ja edistämme näin tilanteen rauhoittumista.
 - Mikäli häiritsevä käytös on toistuvaa, näkyvää tai henkilö on päihtynyt, on OAJ:n edustajalla mahdollisuus pyytää turvallisuutta rikkovaa henkilöä poistumaan tilaisuudesta. OAJ:n edustaja toimii tilanteessa mahdollisimman hienotunteisesti.
- Ota tarvittaessa yhteyttä OAJ:n työsuojeluvaltuutettuun tai työsuojelupäällikköön.
 - Tarvittaessa tai mikäli osapuolena on OAJ:n toimiston edustaja, voit olla yhteydessä erikseen OAJ:n toimistoon joko työsuojeluvaltuutettuun tai työsuojelupäällikköön. OAJ:n toimiston edustajan ollessa osallisena asia etenee OAJ:n sisäisen työsuojeluprosessin mukaisesti.

Avoimuusrekisteri

- Opetusalan ammattijärjestö OAJ on lobbauksessaan sitoutunut avoimuuteen. Siksi julkaisemme puolivuositain avoimuustilinpäätöksen, jossa kerromme, keitä olemme lobanneet ja mistä aiheista
 - Lobbauksen avoimuusrekisterilaki astui voimaan 1.1.2024. Rekisterin tavoite on avata kansalaisille valtion päätöksentekoon kohdistuvaa vaikuttamista eli lobbausta ja sen merkittävyyttä.
 - OAJ on halunnut avata omaa vuosittaista vaikuttamistyötään jo ennen avoimuusrekisterin käyttöönottoa. Syksystä 2022 alkaen olemme ilmoittaneet, keitä poliittisia päättäjiä eli kansanedustajia, ministereitä ja ministereiden valtiosihteereitä sekä ministeriöiden johtoa olemme lobanneet tärkeimmissä ajankohtaisissa edunvalvontateemoissamme.
 - Rekisteriin ilmoitettavien henkilöiden lisäksi tapaamme monia muitakin henkilöitä ja tahoja sekä vaikutamme esimerkiksi erilaisissa työryhmissä, kuulemisissa, seminaareissa ja tapahtumissa

Globaali vastuu

OAJ edistää laadukasta koulutusta ja opettajien ihmisoikeuksia

- Globaalit ongelmat eivät pysähdy kansallisvaltioiden rajoille, vaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseen tarvitaan rajoja ylittävää yhteistyötä. OAJ edistää koulutuksen asiaa myös maailmalla.
- Laadukasta koulutusta ei voi olla ilman, että opettajien työelämän ihmisoikeudet ovat kunnossa. Muun muassa järjestäytymis- ja lakko-oikeus, riittävä palkka, turvalliset työolosuhteet sekä ammatin arvostus ovat asioita, joita edistämme kotimaassa ja maailmalla. Keskitymme erityisesti yhteistyöhön muiden opetusalan ammattiliittojen kanssa.
- Kannamme globaalia vastuuta myös muilla tavoin. Olemme esimerkiksi määrittäneet omalle työllemme ilmastotavoitteet OAJ:n ilmastoteoissa.

OAJ kantaa globaalia vastuuta

- ✓ Globaalin vastuun työ sisältää kehitysyhteistyön ja muun kansainvälisen solidaarisuustyön sekä ilmastoteot.
- ✓ Ilmastoteot esitellään Vastuullisuusohjelmassa omana kokonaisuutenaan.
- ✓ Myös globaalissa työssä lähtökohtana OAJ:n arvot.
- ✓ Solidaarisuustyö edistää kansainvälisesti työtä laadukkaan koulutuksen toteutumiseksi sekä hauraampien ryhmien oikeutta koulutukseen.
- ✓ OAJ profiloituu solidaarisuustyössä koulutuksen ja työelämän ihmisoikeuksien yhteyden asiantuntijana.
- ✓ Työtä ohjaavat OAJ:n toimintaa ohjaavat asiakirjat sekä toimivat yhteistyösuhteet tärkeisiin kumppaneihin.
- ✓ Työn perustana valtuuston linjaus solidaarisuustyön taloudellisesta 0,7% tavoitteesta.

OAJ:n globaalin vastuun työ/ solidaarisuustyö

- OAJ tekee globaalin vastuun työssä osansa kestävän tulevaisuuden varmistamiseksi
- Työn lähtökohtana ajatus siitä, että laadukasta koulutusta ei voi olla ilman, että opettajien työelämän ihmisoikeudet ovat kunnossa.
- Muun muassa näitä asioita edistämme kotimaassa ja maailmalla:
 - järjestäytymis- ja lakko-oikeus
 - riittävä palkka
 - turvalliset työolosuhteet
 - ammatin arvostus
- OAJ keskittyy solidaarisuustyössään erityisesti yhteistyöhön muiden opetusalan ammattiliittojen kanssa, mutta tekee myös muuta solidaarisuustyötä
- Toiminta ei ole pois järjestön ydintehtävästä eli jäsenten edunvalvonnasta
- V. 2025 taloudellinen panos noin 0,5% jäsenmaksuista eli jäsenen keskimääräisestä vuosittaisesta jäsenmaksusta noin 2€.

OAJ:n solidaarisuustyön toimintamuodot 1/2

- Kehitysyhteistyö globaalissa etelässä tärkein toiminnan muoto
 - Erityisesti ohjelmatoiminta yhteistyössä Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASKin sekä Education Internationalin aluetoimistojen ja jäsenliittojen kanssa
 - Ohjelmatyössä pohjana ulkoministeriön rahoitusosuus ja OAJ:n omavastuu
 - Työtä v. 2025 eteläisessä Afrikassa (Eswatini, Mosambik, Etelä-Afrikka), Aasiassa (Nepal, Filippiinit) sekä Latinalaisessa Amerikassa (alueen naisten verkosto)
- Muiden opettajajärjestöjen sekä lapsien/ oppilaiden tukeminen esimerkiksi kriisitilanteissa
 - Education Internationalin Solidaarisuusrahaston tukeminen
 - Education Internationalin Urgent Action Appeal -hätaapupyyntöihin vastaaminen
 - Muut ajankohtaiset kriisiavut, esimerkiksi Ukrainan lasten tukeminen kansalaisjärjestöjen kautta
- Globaalia työtä tekevien kansalaisjärjestötyön tukeminen esim. tyttöjen oikeuksien toteutumiseksi, esimerkiksi
 - Uuden jäsenen lahjan lahjoitusmahdollisuus Plan/ tyttöjen oikeudet tai SASK
 - PLAN Suomen Tyttösponssi-kumppanuus

OAJ:n solidaarisuustyön toimintamuodot 2/2

- Yhteistyö, vaikuttamistyö, verkostot ja edustukset järjestöissä (2025)
 - SASKin hallituksen jäsenyys
 - Kirkon Ulkomaanapu/ Opettajat ilman rajoja - ohjausryhmä
 - Fingon jäsenyys sekä jäsenyys Fingon koulutus ja kehitys -ryhmässä
 - Suomen YK-liiton hallituspaikka
- Namibialaisen Martti Ahtisaari –koulun tukeminen
 - MAPS on ainut koulu maailmalla, jonka kanssa OAJ tekee suoraan läheistä yhteistyötä ja jota OAJ myös tukee taloudellisesti.
 - Yhteistyö on alkanut vuonna 1997, jolloin koulu nimettiin OAJ:n aloitteesta Martti Ahtisaari Primary Schooliksi
 - Nimeäminen oli kunnianosoitus Ahtisaaren roolille Namibian itsenäistymisessä ja OAJ:n 60-vuotislahja presidentti Ahtisaarelle.
- Jäsenten osallistaminen solidaarisuustyön teemojen osalta
 - Solidaarisuustyön kotimaanverkoston Facebook-ryhmä
 - Yhdistysten solidaarisuusvastaavat ja yhdistyskoulutukset
 - SASKin ja OAJ:n yhteiset lähettiläskoulutukset
 - Webinaarit, verkostokirjeet, blogit
 - Matka-apurahat ja kirjoitustuki

Ilmastoteot ja Green Office

OAJ:n ilmastoteot

- Ihmiskuntaa kohtaavat ongelmat, kuten luonnon kantokyvyn ylittävä ilmasto- ja luontorasite. Opetus ja tutkimus tuottavat tietoa ja uudenlaista ajattelua, jotka auttavat ratkaisemaan näitä ongelmia. Opettajat ja koulutus ovat tärkeässä asemassa, kun uudistetaan tuotantoa ja työelämää.
- OAJ:n ilmastoteot -ohjeistus koskee järjestön omaa toimintaa sekä antaa suositukset yli 600 jäsenyhdistyksen toiminnalle. Näiden konkreettisten tekojen avulla OAJ:n jäsenet voivat halutessaan myös edistää ilmastorasitteen vähentämistä omien työnantajiensä toiminnassa sekä omilla työpaikoillaan.

Lähtökohdat

- Valtuusto hyväksyi OAJ:n ilmastoteot-ohjelman toukokuussa 2021.
- Ilmastotoimien määrittely noudattaa OAJ:n strategiaa ja erityisesti sen vastuullisuuden arvoa. Ilmastotoimet ovat kunnianhimoisia, mutta välttämättömiä ja kiinteä osa OAJ:n vastuullisuustyötä.
- Osin ilmastotoimissa määritelläänkin laajempia vastuullisuutta korostavia toimenpiteitä. Siksi ilmastotoimet toteutetaan niin, että ne edistävät luonnon monimuotoisuutta.
- OAJ:n ilmastotavoitteiden pohjana ovat kesäkuussa 2019 määritellyt Akavan ilmastolinjaukset.
 - Akavan linjausten tavoitteena on tehdä Suomesta maailman ilmastoälykkäin maa, ja että Suomi saavuttaisi hiilineutraaliuden viimeistään vuonna 2040.

OAJ arvioi aktiivisesti oman toimintansa ilmastorasitetta

- OAJ on ollut mukana WWF:n Green Office toiminnassa jo vuodesta 2011 lähtien. Toiminnan avulla järjestön oma ilmastorasitus on merkittävästi vähentynyt.
- OAJ toteuttaa myös jatkossa ilmastotavoitteitaan Green Office -toiminnan avulla.

Ilmastoteot –ohjelman teemat

1. Kokoukset, koulutukset ja muut tilaisuudet
2. Tarjoilut
3. Matkustaminen
4. Vastuullinen sijoittaminen ja hankinnat
5. Tilat ja rakennukset
6. Suositukset ilmastoteoista jäsenyhdistyksille

1. Kokoukset, koulutukset ja muut tilaisuudet

Päävastuu: järjestöpalvelut ja muut palvelualueet

1. Etäkokousten, -koulutusten ja -tilaisuuksien määrää lisätään
2. Kokouspaikan sijaintiin kiinnitetään huomiota
3. Kokouspaikan valinnassa painotetaan ympäristövastuullisuutta
4. Materiaalivalintoihin ja kierrätykseen kiinnitetään enemmän huomiota

2. Tarjoilut

Päävastuu: Järjestöpalvelut, kiinteistöpalvelut ja muut palvelualueet

1. Vähemmän lihaa, enemmän kasviksia
2. Vastuulliset juomatarjoilut
3. Paikalliset tuotteet ja pientuottajat esiin
4. Hävikin vähentäminen
5. Työpaikkaruokailu
6. Reilun kaupan tuotteiden käyttö
7. Kertakäyttöastioista luovutaan

3. Matkustaminen

Päävastuu: Henkilöstöpalvelut ja talouspalvelut

- A. OAJ:n toimiston työntekijöiden työaikana tapahtuva matkustaminen sekä luottamushenkilöiden matkustaminen järjestön keskustason tilaisuuksiin
 - 1. Yleiset matkustusohjeet (järjestöpalvelut)
 - 2. Lentojen ja muun ilmastoa rasittavan matkustamisen kompensointi
 - 3. Etäosallistuminen
 - 4. Työkokouksiin osallistuminen

- B. OAJ:n toimiston työntekijöiden matkat työpaikan ja kodin välillä
 - 1. Työsuhtedepyörät
 - 2. Työsuhdematkaliput

4. Vastuullinen sijoittaminen ja hankinnat

Päävastuu: Talouspalvelut, viestintäpalvelut ja henkilöstöpalvelut

1. Vastuullinen sijoitustoiminta

- ✓ OAJ:n sijoitustoiminnassa noudatettu YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita vuodesta 2014 alkaen
- ✓ Varainhoitajat allekirjoittaneet periaatteet. Ulkopuolisia auditointeja.
- ✓ Vastuullisuusperiaatteiden noudattaminen kiinteä ja keskeinen osa sijoitusprosessia.

2. Esitteet ja julkaisut

- ✓ Opettaja-lehti ja OAJ:n julkaisut kotimaiselle paperille. Suomalainen painotyö.
- ✓ Lehden paperivalinta vastuullista. PEFC-merkintä.
- ✓ Kirjapainossa laatu- ja ympäristösertifikaatit.
- ✓ Lehden ilmestymistiheys. Posti ja fossiilivapaa kuljettaminen vuoteen 2030 mennessä.

3. Vastuulliset lahjat ja kiitokset

- ✓ OAJ:n verkkokaupan hyödyntäminen
- ✓ Aineettomat ja digitaaliset kiitokset

4. Ohjelmapalvelut

5. Tilat ja rakennukset

Päävastuu: Talouspalvelut, Green Office

1. Lämmitys ja jäähdytys
2. Sähkönkäyttö
3. Jätehuolto ja puhdistuspalvelut

6. Suositukset ilmastoteoista jäsenyhdistyksille

Päävastuu: Järjestöpalvelut

Päästöjen kompensointi

OAJ:n ilmastoteot-ohjelmassa on linjattu, että OAJ kompensoi matkustamisesta syntyvät päästöt.

➤ **Itämeren suojele**, John Nurminen säätiö

✓ Yrityskummius

Green Office

- OAJ:n toimisto on mukana WWF Green Office -toiminnassa. Toimistolla on oma ympäristöohjelma ja se osallistuu monin eri tavoin energian säästöön sekä jätteiden vähentämiseen ja kierrätykseen.
- Green Office -työ näkyy muun muassa tavoitteena vähentää työajalla tehtävien matkojen ekologista rasitetta. Henkilöauton käytön ja lentojen sijasta suositetaan juna- ja bussimatkoja sekä pyöräilyä. Kimppakyytejä pyritään lisäämään, kun käytetään henkilöautoa. Myös videoneuvotteluja ja -kokouksia on yhä useammin.

Green Office

- OAJ:n toimisto on saanut oikeuden käyttää Green Office -merkkiä. Merkki kertoo, että
 - Toimistolla on oma ympäristöohjelma
 - Toimisto osallistuu energian säästöön
 - Toimisto osallistuu jätteiden vähentämiseen ja kierrätykseen
 - Järjestön ekologinen jalanjälki on kestävällä tasolla
 - Järjestö muodostaa sosiaalisesti vahvan ja innovatiivisen yhteisön.
- Green Office -toiminnan ja -yhteistyön avulla OAJ
 - Pienentää ekologista jalanjälkeään
 - Parantaa energia- ja materiaalitehokkuuttaan
 - Lisää työntekijöidensä ja jäsentensä ympäristötietoutta
 - Kehittää järjestön sosiaalista koheesiota.

Verkkokauppaa ja jäsenetuja ohjaavat vastuullisuusperiaatteet

1. OAJ:n verkkokauppaa sekä ulkopuolelta hankittuja jäsenetuja ohjaavat periaatteet

Kotimaisuus: Suosimme lähellä valmistettuja ja Suomessa suunniteltuja tuotteita. Valmistusmaan pitää aina olla selvillä. Yleisperiaatteena on, että valitaan mahdollisimman lähellä tuotettu tuote (Suomi → Pohjoismaat/Baltia → Eurooppa).

Vastuullisuus: Tuotanto-olosuhteiden tulee olla selvillä, tuotantomaassa olisi tärkeä olla demokraattinen järjestelmä sekä työntekijöiden oikeudet kunnossa. Mahdollisuuksien mukaan Reilun kaupan tuotteet. Tuotteella pitää olla selkeä käyttötarkoitus.

2. OAJ:n verkkokauppaa sekä jäsenetuja ohjaavat periaatteet

Ekologisuus: Suosimme mahdollisuuksien mukaan kierrätettyjä ja uusiutuvia materiaaleja sekä tuotteiden kierrätettävyyttä. Tarkastelemme mahdollisuuksien mukaan tuotteen elinkaarta sekä hiilijalanjälkeä (prosessi ja kuljetus).

Korkea laatu: Tuotteiden tulee olla mahdollisimman pitkäikäisiä ja vastasta käyttötarkoitustaan.

Ilmastotekojemme lähtökohdat huomioidaan tuotteiden ja palvelujen hankinnoissa myös verkkokaupan ja jäsenetujen osalta mahdollisuuksien mukaan.

Tekoäly ja vastuullisuus

Tekoälyn hyödyntäminen OAJ:n yhdistystoiminnassa

Tekoälyn hyödyntäminen yhdistystoiminnassa

Haluamme edistää **digitalisaation ja tekoälyn** hyödyntämiseen liittyvää **kokeilukulttuuria** yhdistyksissämme **vastuullisesti ja turvallisesti**.

Tekoäly (AI = artificial intelligence) on tietokoneohjelmien tai järjestelmien kykyä suorittaa tehtäviä, jotka yleensä vaativat inhimillistä älykkyyttä.

OAJ:n suositukset julkaistiin yhdistyskirjeessä tammikuussa 2025 ja asiaa käsitellään OAJ:n puheenjohtaja- sekä Lähellä jäsentä-koulutuksissa.

Tekoälyn vastuullinen käyttö OAJ:n yhdistyksissä

1. Läpinäkyvyys ja selitettävyys: Tekoälyn toiminnan tulisi olla ymmärrettävää ja selitettävissä.

- **Selitettävyys:** Käyttäjillä tulisi olla perustason ymmärrys, miten tekoäly tekee päätöksiä ja millä perusteilla tiettyjä tuloksia tuotetaan.
- **Läpinäkyvyys:** On tärkeää kertoa, missä tilanteissa tekoälyä käytetään ja mitkä ovat sen rajoitukset. Esimerkiksi diaesityksissä kerrotaan, että nämä vastaukset on koottu tekoälyä hyödyntäen tai kuva on tekoälyn tekemä. Kerro myös mitä tekoälysovellusta olet käyttänyt. Muistakaa käyttää esityksissä OAJ:n visuaalista ilmettä.

2. Vastuullisuus: Vastuu sisällöistä on tekoälyn käyttäjällä

- **Inhimillinen valvonta:** Tekoälyn tekemien tuotosten tulee olla ihmisen valvonnassa. Kun tekoälysovellusta hyödynnetään esimerkiksi viestinnässä tai esitysten laadinnassa, on tiedon oikeellisuus ja sisältö aina laatijan vastuulla.

3. Turvallisuus ja riskienhallinta: Tekoälyn käyttöönoton yhteydessä tulee kiinnittää huomiota riskeihin ja niiden hallintaan.

- **Riskien ennakointi:** Tekoälyn käytössä on huomioitava riskit, kuten virhetulkinnat, ”hallusinointi” ja tietosuoja. Henkilötietojen syöttämistä tulee välttää aina. Tekijän tulee lukea aina kaikki tekoälyn tuottama teksti ennen sen julkista esittämistä.

4. Käytön tarkoituksenmukaisuus: Tekoälyä tulisi käyttää vain tilanteissa, joissa siitä on todellista hyötyä.

- **Tavoitteiden mukaisuus:** Tekoälyn käyttö ei yhdistystoiminnassakaan ole itseisarvo, vaan sen tulisi tarjota konkreettista hyötyä käyttäjilleen, vastata yhdistyksen todellisia tarpeita ja tukea toiminnan tehokkuutta.

Jäsentietojen arkaluontoisuus ja luottamuksellinen tieto

- Henkilötietojen käsittelyssä on noudatettava tietosuojalainsäädäntöä. Tekoälysovelluksiin ei saa koskaan syöttää jäsentietoja eikä luottamuksellista tekstiä. Hyvä perusperiaate on se, että tekoälysovellukselle ei kannata kertoa mitään, mitä ei voisi sanoa julkisella paikalla ääneen.
- Tekoälysovelluksen asetukset on syytä säätää siten, että sovellus ei saa hyödyntää antamiasi tietoja sovelluksen kouluttamisessa.

Tekoälyn hyödyntämisen periaatteet OAJ:n toimistolla

Keskeiset periaatteet tekoälyn vastuulliselle käytölle

1. Kokeilukulttuuri: Haluamme kokeilla ja ottaa käyttöön työn laatua ja tehokkuutta tukevia ratkaisuja.

- Kokoamme tekoälyn hyödyntämisen kokemuksia toimistolla, joita jaamme työtovereiden ja organisaation hyödynnettäväksi → **Kokeile rohkeasti tekoälyä työssäsi. Hyvien toimintatapojen löytäminen vaatii onnistumisia ja epäonnistumisia.**

2. Vastuullisuus: Tekoälyä hyödynnettäessä ihminen on aina vastuussa

- **Inhimillinen valvonta:** Tekoälyn tekemien tuotosten tulee olla ihmisen valvonnassa. → **Hyödynnettäessä tekoälysovellusta esim. viestinnässä tai esitysten laadinnassa on tiedon oikeellisuus ja sisältö laatijan vastuulla.**

3. Läpinäkyvyys ja ymmärrettävyys: Tekoälyn toiminnan tulisi olla ymmärrettävää ja selitettävissä.

- **Ymmärrettävyys:** Käyttäjillä tulisi olla perustason ymmärrys, miten tekoäly tekee päätöksiä ja millä perusteilla tiettyjä tuloksia tuotetaan → **Tekoäly kehittyy kovaa vauhtia, joten kannustamme osallistumaan tekoälyä koskeviin koulutuksiin.**
- **Läpinäkyvyys:** On tärkeää kertoa, missä tilanteissa tekoälyä käytetään ja mitkä ovat sen rajoitukset → **Ilmaise esim. diaesityksissä, että olet hyödyntänyt tekoälyä esityksen laadinnassa, jos sillä on ollut merkittävä rooli työn tekemisessä.**
- **Kuvien tekemisessä on syytä kertoa aina, että millä tekoälysovelluksella kuva on tehty. Harkitse, lisäisikö lukijan luottamusta sisältöä kohtaan, jos kerrot myös mahdolliset kehotteet (promptit). Diaesityksissä kunnioitamme aina OAJ:n visuaalista ilmettä ja ulkoisessa viestinnässä käytämme kuvittajien tai oman kuvapankkimme kuvia.**

4. Turvallisuus ja riskienhallinta: Tekoälyn käytössä tulee kiinnittää huomiota riskeihin ja niiden hallintaan.

- **Riskien ennakointi:** Tekoälyn käytössä on huomioitava riskit, kuten virhetulkinnot, ”hallusinointi” tai tietosuojat → **Älä syötä henkilötietoja. Lue kaikki tekoälyn tuottama teksti ennen sen julkista esittämistä. Tekstin lukeminen ennen julkaisua on vastuullisuutta.**
- **Turvallisuus tulosten vääristymisen osalta:** Tekstien muotoilu tulee tehdä niin, että syötetyillä tiedoilla ei ole vääristävää vaikutusta lopputulokseen → **Esim. OAJ:n mainitseminen nimeltä saattaa turhaan ohjata tekoälyä tietyn tyyppiseen vastaukseen.**
- **Turvallisuus tietosuojanäkökulmasta:** Tekoälyn käytössä tulee punnita kaikki se tieto, mitä syötät tekoälylle. → **Muista suojella luottamuksellista tietoa (esim. OAJ:n sisäiset asiat).**

5. Käytön tarkoituksenmukaisuus: Tekoälyä tulisi käyttää vain tilanteissa, joissa siitä on todellista hyötyä.

- **Tavoitteiden mukaisuus:** Tekoälyratkaisujen tulee vastata organisaation todellisia tarpeita ja parantaa toimintaa. Tekoälyn käyttö ei saisi olla itseisarvo, vaan sen tulisi tarjota konkreettista hyötyä käyttäjilleen → **Tunnista työtehtävät, joissa olet tekoälyä tehokkaampi (tekoäly ei tee työtä puolestasi)**

Vastuullinen työpaikka

OAJ vastuullisena työpaikkana

Jokainen OAJ:n työntekijä on tärkeä osa yhteisöä, joka tekee Suomesta parempaa paikkaa opettaa, oppia ja tutkia.

Haluamme, että jokainen työntekijämme tuntee olonsa arvostetuksi ja saa tukea onnistuakseen työssään. Siksi toimimme vastuullisesti työntekijöitä ja toisiamme kohtaan.

Johtoryhmän keväällä 2025 hyväksymät linjaukset

Meille työpaikan vastuullisuus tarkoittaa seuraavia asioita:

1. Teemme yhdessä arvojamme todeksi.
2. Huolehdimme jokaisen työntekijän työhyvinvoinnista kokonaisvaltaisesti.
3. Perehdytämme huolella ja tuemme työntekijöidemme osaamisen kehittämistä läpi OAJ-uran.
4. Varmistamme hyvän johtamisen.
5. Teemme työtä reiluilla ehdoilla.
6. Kannamme vastuumme yhteiskunnasta ja ympäristöstä.

1. Teemme yhdessä arvojamme todeksi

- Meille oikeudenmukaisuus, toistemme kunnioitus ja hyvä yhteistyö ovat lähtökohtia, joiden avulla luomme yhteishenkeä ja positiivista ilmapiiriä.
- Olemme kaikki erilaisia mutta samanarvoisia.
- Jokaisen vastuulla on johtaa omaa työtään, mutta kukaan ei toimi yksin.
- Työyhteisötaitoihin satsaamalla huolehdimme yhdessä siitä, että OAJ on hyvä työpaikka kaikille.

2. Huolehdimme jokaisen työntekijän työhyvinvoinnista kokonaisvaltaisesti

- Yhteisöllisyys on voimavaramme, ja pidämme huolta, että kohtaamme toisiamme arjessa.
- Työntekijöillämme on kattava työterveydenhuolto, mutta hyvinvointi on meille paljon muutakin. Se on toimivia työtiloja, hyvää johtamista sekä mahdollisuuksia sovittaa joustavasti työ ja muu elämä yhteen.
- Hyvinvointia tukevat työuraohjelmamme sekä varhaisen välittämisen käytäntömme, joilla huoliin ja ongelmiin puututaan ennen kuin ne kasvavat liian suuriksi.
- Tukena työntekijöillä on työsuojeluvaltuutettu.

3. Perehdytämme huolella ja tuemme työn-tekijöidemme osaamisen kehittämistä läpi OAJ-uran

- Arvostamme jokaista meille töihin hakevaa ja toimimme vastuullisesti jo rekrytointivaiheessa.
- Perehdytämme uudet työntekijät huolella ja tuemme jatkuvaa osaamisen kehittämistä.
- Jokaisella työntekijällä on henkilökohtainen kehityssuunnitelma sekä tarvittaessa mahdollisuus esimerkiksi työnohjaukseen ja coachingiin.

4. Varmistamme hyvän johtamisen

- Kehitämme säännöllisesti esihenkilöidemme johtamistaitoja, sillä jokaisella on oikeus tulla johdetuksi hyvin. Hyvä johtaminen mahdollistaa työssä onnistumisen.
- Työmme on tavoitteellista ja suunniteltua ja noudatamme sovittuja prosesseja.
- Johtamista on myös läpinäkyvä ja avoin viestintä oikea-aikaisesti ja -sisältöisesti.

5. Teemme työtä reiluilla ehdoilla

- Hyvät työehdot, kilpailukykyinen palkkaus ja selkeä palkitsemisjärjestelmä ovat meille tärkeitä periaatteita.
- Pidämme tärkeänä, että työntekijöiden ääni kuuluu heitä koskevissa päätöksissä. Sen vuoksi työnantajan kanssa käytävissä työntekoon liittyvissä keskusteluissa työntekijöitä edustaa henkilöstöyhdistys ja luottamusmies.

6. Kannamme vastuumme yhteiskunnasta ja ympäristöstä

- Tunnistamme vastuumme osana yhteiskuntaa ja maailmaa.
- Kannamme vastuuta koko yhteiskunnan kehityksestä ja rakennamme edunvalvonnallamme tulevaisuuksia koko Suomelle. Koulutus ja sivistys ovat Suomen tärkein pääoma.
- Kestävän kehityksen ohjelmallamme pyrimme jatkuvasti pienentämään ekologista jalanjälkeämme.
- Teemme kansainvälistä solidaarisuus- ja kehitysyhteistyötä.

